

פרפראות פאר

ושתי לא רצתה לעבוד בשבת

עמוד ב

עמוד א מפתח נושאים פורים פרשת תצוה תשפ"א

למה נדרשו מילה ותפילין מהפסוק ליהודים
היתה אורה

72 השעות שחיכתה אסתר לבוא אל המלך
בגימטריא ו"בכך" אבוא

למה אמרה אסתר למרדכי אתה ראש
לסנהדרין ואתה אומר כן

עמוד ח

בפורים המשולש ימי הפורים נעשים בימי
החול, ונוכרים בשבת

עמוד ט

ביאור בדברי האוה"ח הק' שצריך לעסוק
בתורה בלי שמרים

מה ששמע המהרש"א בדרך צחות כי שמונה
בשמינית הוא ס"ד ולא ג"ס

עמוד י

רמז להטבת נרות השבת ע"י הגברים ע"ד בעל
הטורים

ביאור צחות למה שמן מרמז לחכמה

ונשמע קולו מכוון לדבריו נשמעים

בגד המביא קדושה יש לעשותו מתחילה
בקדושה

עמוד יא

ביאור הכונה "פיתוחי חותם" שנאמרו בציץ

גודל מצוות כיבוד אב ואם למידיים מישפה
אבנו של בנימין דייקא

עמוד יב

מעשה נורא בהרה"ק ר' יחיאל מאיר
מגאסטינין איך שביאר לדברי רש"י

עמוד ב

זכר את ושתי מכוון לבני איש עד מה כבודי
ולבן אמוץ כלה נבואתך וצא

ושתי לא רצתה לעבוד בשבת

עמוד ג

למען ינוח מכוון למעשה הפרה שלא רצתה
לעבוד בשבת אמרי אמת

קשרם על אצבעותיך מכוון לגדולה הסרת
טבעת

עמוד ד

הכתוב תחת הסרפד יעלה הדס מכוון לנטילת
הדס לכבוד השבת

תפילת הצדיק מעלה את תפלת פשוטי העם
מהר"ם שיף

"עד דלא ידע" וגם אם ידע אומר דלא ידע
מהרש"א

עמוד ה

דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י למה הזכיר
המן דווקא שבת ופסח

תכלת, הוא סימן לתחילת היום ולתחילת
הגאולה

עמוד ו

את המן תלו על עץ גבוה העשוי מסוכך

למה רצה אביי לאכול את הצלחת

עמוד ז

רק בקריאת מגילה אם חל בשבת משלימין

זכר את ושתי מכוון לבני איש עד מה כבודי ולבן אמוץ כלה נבואתך וצא

הקורא לאדם בשמו הוא לקירוב
ושלא בשמו הוא ריחוק

כתיב (תהלים ד' ג'), "בני איש עד מה כבודי לכלמה" **פירש רש"י**, עד מתי אתם מבזים אותי שאינכם קוראים בשמי, וכי אין לי שם, **דכתיב** (שמואל א' כ"ב ט') "ראיתי את בן ישי", וכו' עיי"ש, **והכי איתא**, פסיקתא רבתי פיסקא לב - ענייה סוערה, **ילקוט שמעוני** תהלים - פרק ג - רמז תרכ"ז, עיי"ש,

בן אמוץ כלה נבואתך וצא

איתא בגמרא (ברכות י" ע"א) אמר ליה ישעיהו לחזקיהו, **כבר נגזרה עליך גזירה**. אמר ליה, **בן אמוץ**, כלה נבואתך וצא,

בספר **ברכת אהרון** מהרה"צ ר' **אהרון לוי** אבד"ק **רישא זצ"ל**, כתב, קרא לו חזקיהו לישעיהו, **בן אמוץ**, ולא קרא לו בשמו, משום שהרע לו לחזקיהו על שאמר כבר נגזרה גזירה, לכן דבר אתו קשות ולא קראו בשמו, כמ"ש על הכתוב (תהלים ד' ג'), "בני איש עד מה כבודי לכלמה"

זכר את ושתי שהזכירה בשמה

בספר **יוסף לקח מהר"ר אליעזר אשכנזי זצ"ל** מקראקא, אשר חי בסמוך לשנותיהם של צדיקים הרמ"א **והב"ח** זצדי"ל, כתב בפירושו על מגילת אסתר,

כתיב (אסתר ב' א') אחר הדברים האלה **כשך חמת המלך** אחשורוש זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה, ויאמרו נערי המלך וגו',

וכ"כ **זכר את ושתי**, פירושו הזכיר שמה בפה, דאם פירושו הזכירבלב, מנין ידעו הנערים כי שכחה חמת המלך,

וידמה שלהיות מפורסם הטבע האנושי שכל אדם אשר ישנא לזולתו, לא יחפוץ להזכיר שמו בפיו, וכן מצינו בשאול כאשר בא לכלל כעם עם דוד אמר מדוע לא בא בן ישי אל הלחם, וכן אמר ג"כ כי כל הימים אשר **בן ישי** חי על האדמה, וכן אמר גם כן גם לכולכם נתן **בן ישי** שדות,

כי על כן לא רצה להזכיר שמו כלל להיותו שנאתו מפורסמת, אבל קודם להיותו שנאתו מפורסמת אמר כה תאמר ללוד, ויהונתן שהיה אוהבו השיב לאביו שאל נשאל דוד, עם היות שאביו הזכירו בן ישי, וכן ג"כ דוד בשנאתו את שמעי בן גרא אמר ועתה בן הימיני הניחו לו ויקלל, ולא הזכיר שמו,

זה ידוע מטבע הענין כי כן הוא, ולכך נאמר פה שנודע לנערים ההם ששכחה חמתו של אחשורוש כשראו שהזכיר בפיו שם ושתי, ונס היה מזכיר מעשיה כאדם המספר כך היה עושה פלוני או כך היה אומר פלוני כי יורה זה קירוב דעת וסילוק חימה וכעס, וגם לא היה אומר שהוא גזר עליה אבל היה אומר נגזר עליה, כל זה יורה על היותו תוהה על הראשונות, כיון שבהיותו מספר מה שעשו לה לא היה אומר שהוא גזר, ע"כ,

מבואר, כי קריאה לאדם שלא בשמו גורם לביזוי וריחוק, וקריאה בשם האדם גורם לכיבוד וקירוב לבבות,

* * * * *

ושתי לא רצתה לעבוד בשבת

איתא במדרש, (פסיקתא רבתי פרק י"ד), **מעשה ביהודי אחד**, שהיה לו פרה חורשת כל ו' ימי המעשה, וירד מנכסיו, ומכר הפרה לפרסי אחד, והיה הפרסי חורש בה כל ו' ימים, וכשהגיע **יום השבת**, רצה לחרוש כמנהגו, והיתה רובצת, ולא רצתה לחרוש, והכה אותה מאד ולא נדדה ממקומה,

הלך הפרסי אצל היהודי וא"ל, טול פרתך שמכרת לי, כי מום יש בה **שאינה רוצה לחרוש היום**, והבין היהודי שבשביל שבת עשתה כך, כי היה **מנהגה לנוח בשבת**,

אמר לו היהודי, בוא עמי ואני אעמידנה, הלכו שניהם אצל הפרה, ולקחה היהודי ודבר באזנה ואמר פרתי את יודעת, כשהיית ברשותי היית **נוחה ביום השבת**, ועכשיו גרמו עונותי שמכרתוך לפרסי ועתה את ברשותו, בבקשה ממך, עמדי וחרשי, מיד עמדה על רגליה וחרשה,

אמר לו הפרסי, אף על פי כן **טול פרתך והחזיר לי הדמים**, כי כל פעם שתרבץ לא אוכל לבוא

והחמור לנוח, כמ"ש "למען ינוח שורך וחמורך", וכי לכך ניתנה השביתה בשבת,

ותירץ, על פי דברי המדרש הנ"ל, במעשה ביהודי אחד, שלא רצתה פרתו לחרוש בשבת,

וכך ביאר האמרי אמת, כי שמירת השבת צריכה להיות ליהודי כל כך חשובה, עד כדי כך שגם פרתו תרגיש בקדושת שמירת השבת, וזה הפירוש וביום השביעי תשבת "למען ינוח שורך וחמורך", כלומר, שהפרה גם תרצה לשמור שבת.

* * * * *

קשרם על אצבעותיך מכוון לגדולה הסרת טבעת

איתא בגמרא (שבת פ"ח ע"א), אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר, ע"כ,

כתב רש"י, הדור קבלוה בימי אחשורוש, מאהבת הנס שנעשה להם.

איתא במדרש, (פסיקתא רבתי פרק י"ד), המובא לעיל, כיון ששמע הפרסי כך, הרהר בתשובה ואמר אוי לי, מה פרה זו שאין לה לא שיחה ולא דעת, הכירה את בוראה, ואני שנבראתי בדמותו יתברך שמו, ונתן לי דעה ובינה, ואיני מכיר את

בוראי, מיד הלך ונתגייר, וזכה ללמוד תורה הרבה, ונקרא שמו בישראל ר' חנינא בן תורתא, ועד עכשיו אומרים חז"ל על שמו הלכות, ע"כ, וכבר נתבאר לעיל כי אותו פרסי היה גלגול של אחשורוש,

יש להבין, למה אמרו חז"ל (שבת פ"ח ע"א), שקבלת התורה שבע"פ קיבלוה בימי אחשורוש, הילל"ל בימי מרדכי ואסתר כמ"ש בפיוט שנתייחד בימי נס פורים, ועוד, במה זכה אחשורוש בגלגולו שעד עכשיו אומרים הלכות על שמו, ביאור הענין כדלקמן,

אליך להעמידה, ועוד, לא תפרד ממני עד שתאמר לי הכשפים שלחשת באזנה,

התחיל היהודי לבכות, וא"ל, לא מכשף אני, א"ל הפרסי מי יאמינך, אני הכיתיה במלמד הבקר, ויגעתי עליה ולא עמדה, ואתה לחשת ותעמידנה, אלמלא כשפים לא תעמידנה, א"ל, בשבועה כך וכך לחשתי באזנה וע"כ עמדה,

כיון ששמע הפרסי כך, הרהר בתשובה ואמר אוי לי, מה פרה זו שאין לה לא שיחה ולא דעת, הכירה את בוראה, ואני שנבראתי בדמותו יתברך שמו, ונתן לי דעה ובינה, ואיני מכיר את בוראי, מיד הלך ונתגייר, וזכה ללמוד תורה הרבה, ונקרא שמו בישראל ר' חנינא בן תורתא, ועד עכשיו אומרים חז"ל על שמו הלכות, ע"כ,

התיקון של ושתי בכך שלא רצתה לעבוד בשבת

כתב הרמ"ע מפאנו (ספר גלגולי נשמות, אות ו' ו'שתי, בהוצאת לובלין תרס"ח, סעיף מ"ט) ושתי נתגלגלה באותה פרה שמכר אותו חסיד, ולא היתה רוצה לעבוד בשבת, כי היא היתה רוצה שיעשו בנות ישראל מלאכה בשבת, ואז היה תיקונה. ואותו גוי המתגייר הוא היה אחשורוש,

עיין עוד,

סדר הדורות חלק א' שנת ג' אלפים שצ"ה,
סדר הדורות חלק תנאים ואמוראים, אות ח'
ערך ר' חנינא בן תורתא,
סדר הדורות חלק תנאים ואמוראים אות ה'
ערך רב הונא בר תורתא,
סדר הדורות חלק תנאים ואמוראים אות י'
ערך
ר' יוחנן בן תורתא,

* * * * *

למען ינוח מכוון למעשה הפרה שלא רצתה לעבוד בשבת אמרי אמת

כתיב (שמות פרק כ"ג י"ב) "ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת למען ינוח שורך וחמורך וינפש בן אמתך והגר"

הקשה "האמרי אמת", מהפסוק נשמע כי השביתה בשבת נעשתה כדי שיוכלו השור

תפילת הצדיק מעלה את תפלת פשוטי העם מהר"ם שיף

כתיב, (אסתר פרק ז' ג') **אם על המלך טוב, ואם מצאתי חן בעיניך המלך, תנתן לי, נפשי, בשאלתי, ועמי, בבקשתי,**

כתב המהר"ם שיף (דרושים נחמדים למהר"ם שיף סוף חולין) **תנתן לי, נפשי** זו תפלה, מלשון "אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי" (תהלים מ"ב) **בשאלתי, כלומר, בתפילתי, שתתקבל ע"י שאלתי,**

ועמי, ותפלת עמי, שהם פשוטי העם, כמ"ש כי תפלה שלא בכוונה נדחה חוץ למחיצה ועומדת, **בבקשתי, שתפילת עמי, תתקבל גם כן ע"י בקשתי,**

פירוש, שכשאדם צדיק מתפלל בכוונה מעלה אותה עמו, וזהו נפשי, בשאלתי, ועמי, בבקשתי, ע"כ דברי המהר"ם שיף,

* * * * *

"עד דלא ידע" וגם אם ידע אומר דלא ידע מהרש"א

איתא בגמרא (מגילה ז' ע"ב) מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי,

איתא בגמרא, (בבא מציעא כ"ג ע"ב), בהני תלת מיילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו, במסכת, ובפוריא ובאושפיזא,

כתב המהרש"א, בפוריא. עיין פרש"י ותוס', עוד י"ל, ע"פ מ"ש פ"ק דמגילה (מגילה ז' ע"ב), דחייב אדם לבסומי בפוריא, "עד דלא ידע", בין ארור המן כו', עבידי רבנן דמשנין לומר

דלא ידע, גם אם הוא אינו מבוסס כל כך וידע, ע"כ דברי המהרש"א.

* * * * *

איתא בגמרא (מגילה י"ד ע"א), כתיב "ויסר המלך את טבעתו" אמר רבי אבא בר כהנא גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירו למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב.

וביאר המפרשים, כי הסרת הטבעת היתה לטובתן של ישראל, שע"כ קיבלו את התורה שבע"פ מאהבת הנס,

איתא בגמרא (קידושין ל' ע"א), ושנתם - שיהו דברי תורה מחודדים בפ"ך, שאם ישאל לך אדם דבר - אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד, שנאמר (משלי ז' ג') **"קשרם על אצבעותיך",**

לפי זה מבואר, כי הסרת הטבעת הביאה לכך שיהיו דברי תורה מחודדין בפ"ך דילפינן מקשרם על אצבעותיך, שהיא ענידת הטבעת,

אם כן מבואר, למה אמרו חז"ל הדר קיבלוה בימי אחשורוש, ולמה זכה שיאמרו הלכה בשמו, משום שאחשורוש, ע"י הסרת הטבעת, הביא לענידת הטבעת בלימוד התורה.

* * * * *

הכתוב תחת הסרפד יעלה הדס מכון לנטילת הדס לכבוד השבת

כתיב (ישעיהו נה י"ג) "תחת הסרפד יעלה הדס", תחת הסרפד - זו ושתי שהעבדה את בנות ישראל בשבת, יעלה הדס - זו אסתר הצדקת, שנקראת הדסה, (מגילה י' ע"ב),

איתא בגמרא (שבת ל"ג ע"ב), בהדי פניא דמעלי שבתא חזו רבי שמעון ורבי אלעזר בנו ההוא סבא דהוה נקיט שתי בדי הדס ורהיט בין השמשות. אמרו ליה: הני למה לך, אמר להו, **לכבוד שבת. ותיסגי לך בחד, חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. - אמר ליה לבריה, חזי כמה חביבין מצות על ישראל, ע"כ,**

עפ"י מה שנתבאר לעיל, שושתי ניתקנה למה שהעבדה בנות ישראל בשבת, ע"י שכיבדה את השבת ולא רצתה לעבוד בשבת, יש לרמוז בפסוק תחת הסרפד שזו ושתי, יעלה הדס שעל ידי הדסים באים להראות כמה חביבה השבת על ישראל, כדאיתא בגמרא.

* * * * *

תכלת, הוא סימן לתחילת היום ולתחילת הגאולה

איתא בגמרא, (ירושלמי ברכות דף ד' ע"ב, יומא דף י"ד ע"א) ר' חייא רובה (הגדול) ור"ש בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל (שם מקום) בקריצתא (באשמורת הבוקר),

ראו **אילת השחר שבקע אורה** (הם שתי קרני אור, המתפצלים במזרח לכאן ולכאן), א"ר חייא רובה לר"ש בן חלפתא, כך היא **גאולתן של ישראל בתחילה קימעא קימעא**, כל שהיא הולכת, היא הולכת ומאירה,

מאי טעמא, (מיכה ז' ח') **"כי אשב בחשך ה' אור לי"**, **כתב הפני משה**, (ברכות ד' ע"ב) כלומר הגלות הוא החשך והגאולה אורה וכשם שהאור בשחר בא מעט מעט והולך ומתרבה כך גאולתן של ישראל שנדמה לאור וכך היה בימי מרדכי ואסתר,

כך בתחילה,
ומרדכי יושב בשער המלך (אסתר ב'),

ואח"כ, וישב מרדכי אל שער המלך (אסתר ו'),

ואח"כ, ויקח את הלבוש ואת הסוס (אסתר ו'),

ואח"כ, ומרדכי יצא בלבוש תכלת וגו' (אסתר ח'),

ואח"כ ליהודים היתה אורה ושמחה (אסתר ח'),
עכ"ל הירושלמי,

ובקרובן העדה (יומא דף י"ד ע"א) מבאר, כי **חמשה הפסוקים דלעיל מהמגילה**, הם כנגד,

אילת השחר, עלות השחר, האיר המזרח, נץ החמה, חצי היום, שהם החמש הארות שביום,

מבואר, כי שלשת הזמנים שהם **אילת השחר, עלות השחר, האיר המזרח**, הם קודם **הנץ החמה** וזהו לפני בא היום,

ותחילת היום הוא בנץ החמה כמ"ש (תהלים ע"ב ה') **"ייראוך עם שמש"** כתב רש"י (ברכות דף ט עמוד ב), **עם שמש** – כלומר, כשהשמש יוצא, היינו עם **הנץ החמה**, (לשון רש"י),

דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י למה הזכיר המן דוקא שבת ופסח

איתא בגמרא (מגילה י"ג ע"ב), ואת דתי המלך אינם עושים, דמפקי לכולא שתא **בשה"י פה"י**, ע"כ,

כתב רש"י, שה"י פה"י, **שבת היום**, פסח היום, ואנו אסורים במלאכה,

יש להבין מדוע הזכיר המן דוקא **שבת ופסח**. משאר ימים טובים, הלא יש עוד ימים רבים האסורים במלאכה, ולמה הזכיר רק ימים אלו,

יש לומר, בהקדם דבר המובא בספר בני יששכר, (מאמרי חודש ניסן מאמר י"ב אות ג', ד"ה, בפסוק וספרתם לכם וכו'),

וכ"כ, **והנה החילוק שבין שבת ליו"ט**, מבואר בכתבי האריז"ל, **דהארות השבת** באים מלמעלה, והארות היו"ט באין ע"י בני"י, דישראל דקדשינהו לזמני,

אך הארות **חג הפסח**, באין כמו הארות השבת, משום שנקרא **ממחרת השבת** עיי"ש באריכות.

הביאור במה שאמר המן לאחשורוש שחרה לו

לפי"ז אפשר לבאר את דברי המן, **על מה חרי האף הגדול הזה**, כי על כל הי"ט, יכול לומר, כפי שהיהודים עושים יו"ט, דישראל דקדשינהו לזמני, כך גם אנחנו יכולים לעשות לעצמנו חגים,

אך, ימים שמקבלים ההארה משמים, כמו **שבת ופסח**, על זה חרה לו. מכיוון, שימים אלו מקבלים בני ישראל משמים, ולכן אמר למלך ואת דתי המלך אינם עושים, דמפקי לכולא שתא **בשה"י פה"י**, שבת היום פסח היום,

* * * * *

ואחר ערבית באנו לביתו ומצאנו שם שלחן ועליו בנין כשתי אמות, דמות חצר המלך, ומרדכי יושב בשער המלך בלבוש פרסי, וכילה ובירה ובה אסתר על המטה, והמן נופל, וחוף לבירה זו מצד אחר ברחוב המן תלוי, ומסביב כל הבנין בעלי מלחמות מקיפין, וכמה ציורים נאים בגוונים שונים, וכל זה עשוי מסוקאר לבד, בחכמה גדולה, ושוה זה כעשרים סיקיני לרוב המלאכה,

וכמדומה שזהו דורון ששלחו לרב איזה קצינים, וכל השולחן מלא ממגדים פירות כברייתן וגבינה וכתוב בה כשר ופסח, ודוגמת קישואים בחומץ, הכל מסוקאר, באופן שהיה שולחן מלכים, והתחילו לבוא למדנים וחשובים והיה הרב מדבר דברי תורה וגם אני הצעיר דברתי אשר חנן אלוקים את עבדו, ובאו מיני זמר ואמר הרב שהם נבל וכינור ממש, ע"כ דברי החיד"א בספרו "מעגל טוב". (ספר מעגל טוב ט"ז אדר שנת תקל"ח),

* * * * *

למה רצה אביי לאכול את הצלחת

איתא בגמרא (מגילה ז' ע"ב), אמר אביי, כי נפקי מבי מר הוה שבענא, (כשיצאתי מבית אדוני, רבה, לילך לבית אבא מרי בר מר הייתי שבע, רש"י)

כי מטאי להתם, קריבו לי שיתין צעי דשיתין מיני קדירה, (ששים קערות של מיני מאכל) ובישולא בתרייתא הוו קרו ליה צלי קדר, (תבשיל המתבשל ברוטב עצמי, ללא תוספת מים, רש"י פסחים מ"א),

רציתי לאכול הקערה שהיתה מסוכר

ובעאי למיכס צעא אבתרה, (הייתי חפץ לכוס הקערה אחריו, כל אכילה שלא כדרכה נקרא כוס, רש"י) אמר אביי, היינו דאמרי אינשי, כפין עניא ולא ידע, (עני רעב אוכל ללא גבול) אי נמי רווחא לבסימא שכיח, (ריוח מצוי לדבר המתוק בתוך המעיים, רש"י)

כתב המהרש"א, וקאמר ובעי למיכס צעי אבתרא כו', י"ל בדרך בדיחותא, שהקערה זאת, גם כן נעשית מדבר הנאכל, כעין שעושין עתה

ועתה שים לבך וראה בעיניך, כי הפסוק "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות

תכלת וחור", הוא תחילת הגאולה, והוא כנגד הנץ החמה,

לפי"ז מבואר כפתור ופרח,

מה שאמרו חז"ל ונתנו סימן לדבר (ברכות ט' ב') שתחילת היום, הוא משיכיר בין "תכלת" דייקא,

משום שזה הוא תחילת היום, כמ"ש "ייראוך עם שמש"

ואז היה תחילת הגאולה, כי, "מרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת", זה היה תחילת הגאולה,

וזהו שושנת יעקב תכלת מרדכי שתלה הגאולה בתכלת.

* * * * *

את המן תלו על עץ גבוה העשוי מסוכר

רבי שאול אב"ד אמסטרדם נולד בשנת ה' תע"ז נפטר ז' בתמוז ה' תק"נ מגדולי הרבנים בדורו, נולד לאביו רבי אריה לייביש אב"ד אמסטרדם בעיר ריישא, רבי שאול היה מפורסם כגדול מאד בתורה וצדיק הדור עמד במשא ומתן של הלכה עם כל גדולי הדור שהעריצוהו מאד וחילקו לו כבוד רב (מספר חכמי הדורות דוד הלחמי, עמוד קס"ט, הועתק מאוצר החכמה)

החיד"א בבית רבי שאול בפורים תקל"ח

כתב החיד"א בספרו שם הגדולים מערכת ספרים ערך בנין אריאל, מרבי שאול מאמסטרדם, (תע"ז תק"ן) ז"ל, ואני הדל זכיתי לקבל פני השכינה בשנת תקל"ח מדי עברי בשליחות מצוה וזכיתי להתבסס מתורתו ומענותותו ושלמותו,

מה שראה החיד"א אצל רבי שאול בפורים תקל"ח

בספר מעגל טוב כתב החיד"א, שהתארח בביתו בפורים תקל"ח, ומביא תיאור מדהים מביקורו זה, ואלה הם דבריו,

כדרך שאין האדם מצטער כלל על הוצאות שמחת מילת בנו, וזהו **וששון - זו מילה**, ומגיד עוד, שצריך שלא

יהא שמחה זו - רק שמחה שיש עמה יראת השם, וזהו ויקר - אלו תפילין,

כענין שאמרו בברכות ל' ע"ב, רב יודא הוה יתיב קמיה דרבי זירא, חזייה דקבדח טובא, (ונראה כפורק עול, רש"י) אמר ליה, מי לא כתיב **בכל עצב יהיה מותר**, (כשאדם מראה את עצמו עצב יהיה לו שכר, רש"י) אמר ליה, **קמנחי תפילין**, (והם עדות שממשלת קוני ומשרחו עלי, רש"י)

התירוץ לקושיית המהרש"א

בספר החיים דלעיל מבואר היטיב הסבר בקושיית המהרש"א שהקשה, למה דורשים חז"ל בנס מרדכי ששון זו מילה, ויקר אלו תפילין, האם עד אז לא היה מילה ותפילין, עייש במהרש"א מגילה ט"ז ביאור נפלא.

* * * * *

72 השעות שחיכתה אסתר לבוא אל המלך בגימטריא ו"בכנ" אבוא

כתיב (אסתר ד' ט"ז) "וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום, גם אני ונערתי אצום כן **ובכנ** אבוא אל המלך",

שלשת ימים לילה ויום, הם בגימטריא 72, שהם **שבעים ושתיים** שעות של צום,

ובכנ אבוא אל המלך, **בכנ** הם בגימטריא 72, וכך אמרה אסתר למרדכי, אתם תצומו 72 שעות ואחרי 72 שעות אבוא אל המלך, וזהו **ובכנ** אבוא אל המלך.

* * * * *

למה אמרה אסתר למרדכי אתה ראש לסנהדרין ואתה אומר כן

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק נ"ו) ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי, אמרה לו, לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים, לילה

האומנין ע"י **בלילות צוקר**, **צורות משונות**, ושפיר קאמר למיכס **ולאוכלה ממש**, עכ"ל המהרש"א,

* * * * *

רק בקריאת מגילה אם חל בשבת משלימין

איתא בגמרא (מגילה ד' ע"ב) **מגילה בשבת** לא קרינן, מאי טעמא, גזירה שמא יטלנה בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים והיינו טעמא **דשופר** והיינו טעמא **דלולב**, ע"כ,

נשאלתי (ע"י בני ש.ב.) מדוע במגילה עושים השלמה לשבת, ומקדימין קריאת **המגילה**, **ובשופר ולולב** אין עושין השלמה,

והשבת, משום ששופר ולולב הם מצוות שנתן לנו השי"ת לעשותם, וכשחל בשבת פטרנו מן המצוה, אך **קריאת המגילה** הוא שבח והלל על הנסים כמ"ש קריאתה זו היא הלילה, ואנו, אין אנחנו יכולים לוותר על ההודיה לקב"ה,

והב' ש.ב.ר. **תירץ**, כי בפורים יום ההשלמה, הוא תוך זמן של ימי קריאת המגילה, משא"כ שופר ולולב אין לו זמן אחר מאותו היום,

* * * * *

למה נדרשו מילה ותפילין מהפסוק ליהודים היתה אורה

בספר החיים, מאחי המהר"ל, - חלק פרנסה וכלכלה, כתב,

סעודת פורים, אף על גב שעיקרו **למשתה ולשמחה** ניתנה, וחייב האדם לבסומי כו' מכל מקום צריך להזהר משמחה שיש עמה **שחוק וקלות ראש**, כמו שדרשו רבותינו ז"ל בקרא של ליהודים היתה אורה וגו', **וששון - זו מילה, ויקר - אלו תפילין**,

ויש לתמוה, וכי קודם לכן לא היה להם מצוה מילה ותפילין חלילה, **אבל מגיד**, שקיימו וקיבלו עליהם מאמר הפורים האלה בשמחה, ואינם מצטערים כלל על הוצאת הפורים,

אמנם חכמים סבירי להו אף על גב שהמכה היתה בלילה, יש להזכיר ביום דוקא כי זה עיקר הגאולה שהיה ביום, ומחמת זאת הגאולה שייצאו ביום היתה המכה בלילה, והמכה היתה

רק האמצעי להגיע לגאולה, אם כן נמשך הכל אל היציאה ביום. ע"כ,

היוצא לנו מזה כי חכמים אומרים שיש לקיים **המטרה**, וראב"ע סבר כי יש לקיים גם **האמצעי**,

לפי"ז אפשר להבין כפתור ופרח, במה נחלקו מרדכי ואסתר, מרדכי סבר, כמו חכמים, מכיוון ועיקר **המטרה** לקיים תורה ומצוות, לכן אמר כי לצום בליל פסח זהו עובר על דת, כי זהו **עיקר המטרה**, ואסתר סברה כמו ראב"ע, מכיוון והצומות וזעקתם הם **אמצעי** להגיע אל המטרה של קיום תורה ומצוות, לכן יש לקיים האמצעי, ושמע מרדכי את דבריה **והודה לה**, מכיוון וכבר נפסקה הלכה כראב"ע, ובזה מובנים היטיב דברי אסתר שאמרה לו, **זקן שבישראל ואתה ראש לסנהדרין ואתה אומר דבר זה, ואם אין ישראל לעשות הפסח, למי הוא פסח.**

* * * * *

בפורים המשולש ימי הפורים נעשים בימי החול, ונזכרים בשבת

איתא בגמרא (מגילה ד' ע"ב), **מגילה בשבת לא קרינן**, מאי טעמא, גזירה שמא יטלנה בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים, והיינו טעמא **דשופר** והיינו טעמא דלולב,

אפשר לפרש, דכמו בשבת שאין תוקעים **בשופר**, רק מזכירים את היום, ולכן אומרים בשבת **יום זכרון תרועה**, כך, גם הפירוש בפורים, כאשר חל בשבת, ואין קוראים במגילה משום שמא יעבירנו, רק **מזכירים**, וזהו, והימים האלה **נזכרים ונעשים** פירוש שבשבת הם רק **נזכרים**, ובימות החול הם **נעשים**.

* * * * *

ויום, ואלו הן, **י"ג בניסן י"ד בניסן ט"ו בניסן**,

אמר לה מרדכי, והלא יום שלישי הוא יום ראשון של פסח,

אמרה לו, זקן שבישראל, ואתה ראש לסנהדרין, ואתה אומר דבר זה, ואם אין ישראל לעשות הפסח, למי הוא פסח, ושמע מרדכי את דבריה **והודה לה מרדכי**, ועשה לה כל אשר צותהו, שנאמר **ויעבור מרדכי ויעש ככל אשר צותה עליו אסתר**, מה הוא לשון

ויעבור מרדכי, מלמד **שעבר יום ראשון של פסח בלא אכילה ושתייה**, ע"כ,

יש לבאר במה נחלקו מרדכי ואסתר ואפשר לבאר, בהקדם את דברי המהר"ל דלהלן,

איתא בגמרא (ברכות י"ב ע"ב) חכמים אומרים מזכירין יציאת מצרים **בימים**, ור' אלעזר בן עזריה אומר מזכירים יציאת מצרים גם **בלילות**. ע"כ,

במה חולקים חכמים ורבי אלעזר בן עזריה

כתב המהר"ל, (גבורות ה' פרק נ"ג באמצע ד"ה עד שדרשה בן זומא) וז"ל, **ויראה דבסברא**

פליגי, כי כאשר ראינו ביציאת מצרים שהיה גם **בלילה וגם ביום**,

בלילה, שבו הכה הקדוש ברוך הוא בכורי מצרים, ואמר להם פרעה לצאת, והנה כאן התחלת היציאה, וזה היה **האמצעי** להגיע אל הגאולה,

וביום היתה לגמרי, שהרי ביום היו יוצאים ולא בלילה,

סברת ראב"ע גם ביום וגם בלילה

ולפיכך סבר רבי אלעזר כי יש להזכיר יציאת מצרים גם **בלילות**, **בלילה**, מצד עצם המכה שבאה בלילה דוקא, וזה היה **האמצעי**, **וביום** שהיציאה שהיתה ביום, שזו היתה **המטרה**, ולכך ראוי להזכיר **ביום ובלילה**,

סברת חכמים רק בימים

איתא בגמרא (סוטה ה' ע"א), כל אדם שיש בו גסות הרוח וכו' וכו', ות"ח צריך שיהיה בו אחד משמונה בשמינית, ע"כ,

מבואר, שהלומד תורה צריך שיהיה בו קצת גאווה,

ויקשה לדברי האוה"ח הק'

שאומר, כי לימוד תורה שיש בו גאווה אלה הם שמריה, ואין זה שמן זית "זך", ומדבריו למדנו כי דבר זה מעכב את הגאולה, והרי אמרו חכמינו ז"ל כי ת"ח צריך שיהיה בו אחד משמונה בשמינית,

ביאור זך בדברי האוה"ח הק'

איתא במשנה (בבא מציעא מ' ע"א), ר"י אומר, אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה הלוקח מקבל עליו לוג ומחצה שמרים למאה, ואין כאן אונאה, ונקרא שמן מזוקק,

בואו ונחשוב חשבוננו של שמן מזוקק

צא וחשוב, כאשר תחלק מאה לוג, לשמנה חלקים, הרי הם שנים עשר וחצי לוג,

וכאשר תחלק שנים עשר וחצי לוג, לשמנה חלקים, הרי הם, כאחד וחצי לוג,

אמור מעתה, כי לוג ומחצה שמרים הם אחד משמונה בשמינית במאה לוג, ולפי דברי המשנה כשיש אחד וחצי לוג שמרים במאה לוג הרי זה עדיין נחשב לשמן מזוקק והיינו, זך,

מבואר, שתלמיד חכם שצריך שיהיה בו אחד משמונה בשמינית, שהם אחד חלקי ששים וארבע למאה, אין זה נחשב לשמן שאינו זך, ולתורה שאינה זכה ללא שמרים, ולכן אין כאן בית מיחוש לעיכוב הגאולה, שנזכה שתבוא במהרה בימינו אמן.

* * * * *

מה ששמע המהרש"א בדרך צחות כי שמונה בשמינית הוא ס"ד ולא ס"ג

איתא בגמרא (סוטה ה' ע"א), כל אדם שיש בו גסות הרוח וכו' וכו', ות"ח צריך שיהיה בו אחד משמונה בשמינית, ע"כ,

פרשת תצוה

ביאור בדברי האוה"ח הק' שצריך לעסוק בתורה בלי שמרים

כתיב (שמות כ"ז כ'), "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך",

כתב ה"אור החיים" הק', בדרך רמז יתבאר הכתוב, על דרך מאמר, הובא בספר זוהר חדש (בראשית ח'), כי ד' גלויות של ישראל, כל אחד מהם נגאלו ממנו בזכות אחד,

גאולתם של ארבעת הגלויות בזכותם של

גלות הראשון נגאלו בזכות אברהם אבינו

גלות השני, נגאלו בזכות יצחק,

גלות השלישי בזכות יעקב,

והגלות הרביעי תלוי בזכות משה,

ולזה נתארך הגלות, כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצות, אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה,

וזה הוא שרמז הכתוב כאן, באומרו ואתה תצוה את בני ישראל, (תצוה הוא לשון גאולה) על דרך (תהלים צ"א י"א), "כי מלאכיו יצוה לך" או על דרך אומרם ז"ל אין צו אלא מלכות, כי הוא ימלוך עלינו לעתיד, ותנאי הוא הדבר שיעסקו ישראל בתורה, וזה הוא אומרו ויקחו אליך שמן זית זך, ירמוז אל התורה שנמשלה לשמן, מה שמן מאיר לעולם כך התורה (דב"ר ז' א), והם דברי הזוהר שכתבנו בסמוך,

כתב עוד האוה"ח הקדוש

ודקדק לומר, "זך", שצריכין לעסוק בתורה, לשמה בלי שמרים, שהם לקנתר חס ושלום, או להתגדל וכדומה, ואלה הם שמריה, עכ"ל האור החיים הק',

מבואר, שלימוד תורה ע"מ להתגדל ה"ז תורה עם שמרים, ויש בה כדי לעכב את הגאולה ר"ל,

דברי האוה"ח יקשו ממאמר חז"ל

כתב המהרש"א (סוטה ה' ע"א ד"ה ת"ח צריך),
ובדרך צחות שמעתי, שמנה בשמינית הוא חלק
 ס"ד (אחד חלקי 64) ואז לא יגיע לחלק אחד
 מג"ס שהוא גס הרוח, עכ"ל המהרש"א.

* * * * *

רמז להטבת נרות השבת ע"י הגברים ע"ד בעל הטורים

כתיב (שמות כ"ז כ"ז) "ואתה תצוה את בני
 ישראל",

כתב ה"בעל הטורים", "תצוה" בגימטריא
 נשים צוה, חשבונוא דדין כחשבונוא דדין שהם
 501, רמז להדלקת הנר לנשים חובה בשבת,
 עכ"ל בעל הטורים,

רמז בכתוב להטבת הנרות ע"י הגברים

אפשר לומר כי המשך הפסוק "את" כל אתין
 שבתורה רבויין הם, "את בני ישראל" בא
 לרבות ולרמז, את לרבות הגברים, שעליהם
 ליטול חלק בהדלקת הנרות, ומכאן רמז למנהג
 ישראל, להיות כל איש חורך בביתו את הנרות.

* * * * *

ביאור צחות למה שמן מרמז לחכמה

כתיב (שמות פרק כז פסוק כ) "ואתה תצוה את
 בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית
 למאור להעלת נר תמיד"

כתב רש"י, **כתית** - הזיתים היה **כותש**
במכתשת,

ביאור בצחות שהשמן מרמז לחכמה

אפשר לבאר בדרך צחות, מה שהשמן מרמז
 לחכמה, דהזתים כותש במכתשת ויוצא מהם
 השמן,

כתיב, (משלי פרק כ"ז כ"ב) "אם תכתוש את
 האוויל במכתשת בתוך הריפות בעלי, (הוא יד
 המכתש שדוכין בו) **לא תסור מעליו אולתו**,

כלומר, שהכתישה לא תועיל לאויל להוציא
 ממנו טפשותו, א"כ הזיתים הנכתשים

במכתשת ויוצא מהם השמן, הרי הוא ההיפך
 מן האוויל שנשאר בטיפשותו, ולכן השמן
 היוצא במכתשת מרמז לחכמה,

* * * * *

ונשמע קולו מכוון לדבריו נשמעים

כתיב (שמות כ"ח ל"ה) "ונשמע קולו, בבואו אל
 הקודש",

איתא בגמרא (ברכות ו' ע"ב) אמר רבי חלבו אמר
 רב הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו
 נשמעין,

אפשר לפרש הפסוק, **ונשמע קולו**, מתי דבריו
 נשמעים, **בבואו אל הקודש**, כלומר כשיש בו
 יראת שמים.

* * * * *

בגד המביא קדושה יש לעשותו מתחילה בקדושה

כתיב (שמות כ"ח ב'), "ועשית בגדי קדש לאהרן
 אחיך **"לכבוד ולתפארת"**,

כתיב (שמות כ"ח ג'), "ועשו את בגדי אהרן
"לקדשו" לכהנו ליה",

דיוק בשינוי בלשון הכתוב

יש לדייק, כתוב אחד אומר, כי מטרת הבגדים
 של הכהן, היה **לכבוד ולתפארת**, וכתוב אחד
 אומר, כי מטרת הבגדים היה **לקדשו**, **עוד יש**
לדייק, כתוב אחד אומר **למשה ועשית**, וכתוב
 אחד אומר **לחכמי לב ועשו**,

הבגד גורם לאדם לנהוג בקדושה

יש לומר, דרמז יש כאן, שבגד האדם יש בו כדי
 לגרום לקדושה, ע"י שהאדם לובש בגדים,
 שהם **לכבוד ולתפארת**, בגדים אלו מחייבים
 אותו לנהוג באופן של **קדושה**, שאינו יכול
 להתנהג כשאר בני אדם שאינם לובשים בגדי
 כבוד.

או יש לומר כי בגד העשוי לקדושה צריך להיעשות
מתחילתו בקדושה ע"ד כמה גדולים מעשי חייא

איתא בגמרא (בבא מציעא פ"ה ע"ב), אמר ליה רבי חייא לרבי חנינא, בהדי דידי קא מינצית, דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל, מאי עבידנא, אזלינא **ושדינא כיתנא**, (זורע אני זרעוני פשתן) **וגדילנא נישבי**, (וקולע ממנו רשתות ומכמורות) **וציידנא טבי**, (ואני צד צביים), ומאכילנא בשרייהו ליתמי, (ומאכיל את בשרם ליתומים), **ואריכנא מגילתא**, (ומתקן אני מעורותיהם קלפים) **וכתבנא חמשה חומשי**, וסליקנא למתא, ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי, ומתנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי, היינו דאמר רבי **כמה גדולים מעשי חייא**,

מבואר כי חגירת בגד האבנט הוא להביא קדושה באדם,

גם רמז נאה יש בפסוק (בויקרא ח' ז'), **במסורה**, פסוק זה הוא, **חצי התורה בפסוקים**, בפסוק האומר **ויחגור אותו באבנט**, מחלק בין שני חלקי התורה, ומוכח **דהאבנט לחלק יצא**,

* * * * *

ביאור הכונה "פיתוחי חותם" שנאמרו בציץ

כתיב (שמות כ"ח ל"ו), "ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו **פתוחי חתם** קדש לה"

אפשר לבאר, הלשון "פתוחי חותם", דאופן עשיית **חותמת** הוא, ע"י שעושים את הכתב **הפוך**, וכשהופכים את החותמת הכתב יוצא **ישר**, וכך יוצא שהכתב נקרא **ישר והפוך**, כמו כן **ציץ** נקרא ישר והפוך, ולכן כתוב **בציץ** ופתחת עליו **פתוחי חתם**, שהציץ והחותם שוים.

* * * * *

גודל מצוות כיבוד אב ואם למידים מישפה אבנו של בנימין דייקא

איתא בגמרא, (ירושלמי קדושין כ' ע"א, בבלי קידושין ל"א ע"א), **עד איכן הוא כיבוד אב ואם**, אמר להן, ולי אתם שואלין, לכו שאלו לדמה בן נתינה, דמה בן נתינה, ראש פטר בולי הוה, (שר העיר וראש שרי החייל) א"ר חזקיה, **הגוי האשקלוני** היה ראש כל פטר בולי,

פעם אחת, אבדה **ישפה של בנימין**, אמרין מאן דאית ליה טבא דכוותה, אמרין, דאית לדמה בן נתינה, אזלו לן לגביה, ופסקו ליה עמיה, במאה דינרין, (פסקו לו מאה דינרים בשכרו)

סליק בעא מייתיתא להון, ואשכח לאבוי דמדך, אית דאמרין מפתחא דתיבותא הוה יהיב גוא אצבעיה דאבוה, ואית דאמרין ריגליה הוות פשוטא על תיבותא, (כשעלה ורצה לתיתה להם,

ומקשה המהרש"א, למה עשה כן רבי חייא, שגידל פשתן, וקולע רשתות לצוד בהם צביים, לעבד עורותיהם לכתובת התורה, ולא היה לוקח ממוכר העורות,

ומבאר המהרש"א, שמוכר העורות כונתו לממון ולא לשם שמים, ודבר העשוי לשרת בקודש כגון לימוד התורה, צריך שלא יתערב דבר שלא לשם שמים,

ואף אנו נאמר, כי התורה אמרה, שבגדים העשויים לבגדי כהונה לשרת בקודש, היו הבגדים צריכים **ליעשות בקדושה יתירה**, ולזה רמז הכתוב גם **ועשו** את בגדי אהרן **לקדשו** לכהנו לי שהוא הציווי, וגם **עשית** בגדי קדש כי **עשיית** בגד העשוי לקדושה צריך להיות מתחילתו ממש כלומר משעת הצווי, בקדושה,

כתיב (שמות כ"ח מ"ו) "ולבני אהרן תעשה כתנת ועשית להם **אבנטים** ומגבעות תעשה להם לכבוד ולתפארת",

בגד האבנט הוא להביא קדושה

כתיב (ויקרא ח' ז') "ויתן עליו את הכתנת ויחגר אתו **באבנט**, וילבש אתו את המעיל, ויתן עליו את האפד, ויחגר אתו בחשב האפד, ויאפד לו בו,

איתא בגמרא (ערכין דף טז עמוד א), למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות, לומר לך, מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין, אבנט מכפרת על הרהור הלב, אהיכא דאיתיה, **דכתיב**, (שמות כ"ח ל"ו) והיה על לב אהרן,

ומכיון, שבבנימין, שהיה ישפה האבן שלו, ובו לא שלטה רימה, א"כ זכה לכיבוד אב ואם הגדול ביותר, ולכן למדו עד היכן כיבוד אב ואם, דוקא ברכישת אבן ישפה של בנימין, מבואר א"כ, דגודל המצווה של כיבוד אב ואם, למידיים ממי שזכה לקיים מצווה זו, באין דומה לו.

* * * * *

מעשה נורא בהרה"ק ר' יחיאל מאיר מגאסטינין איך שביאר לדברי רש"י

בספר שיח שרפי קודש (פרשת תצוה), עה"פ (שמות כ"ח ד') "ואלה הבגדים וכו' ואפוד",

כתב רש"י, לא שמעתי וכו' ולבי אומר לי וכו' כמין סינר שחוגרות השרות כשרוכבות על הסוסים,

מעשה שהיה, הצדיק הקדוש הר"ר יחיאל מאיר מגאסטינין ז"ל, פעם אחת פגע אשה אחת בבגדי פריצות, ותיכף ברח לחדרו ובכה מאוד על מה שאירע לו פתאום לראות בבגדי פריצות,

אך ניחם את נפשו, עם מאמר רש"י ז"ל פי תצוה, האפד עשוי כמין סינר של שרות רוכבות על סוסים, איך ראה רש"י הקדוש סינר של שרות, אלא מוכח מזה שה"י רש"י הקדוש הולך פ"א דרך הרחוב ופתאום בא כנגדו שרות רוכבות על סוסים וראה את הסינר, וה"י מתאונן מאוד ע"ז. אך אח"כ כשבא לפרשת האפוד, נזכר א"ע בהסינר, ובודאי האפוד עשוי כמין הסינר הזה, ועי"ז ניחם גם הה"ק מגאסטינין ז"ע את נפשו, בטח בא הדבר הזה כנגדו, לתקן איזה ענין, והבן גודל קדושתם. ע"כ,

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל
 "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
 פקס 03-6161777 נייד 0527-616166
 מייל y0527616166@gmail.com

מצא שאביו ישן, יש אומרים שמפתח התיבה היה נתון על אצבעו של אביו, ויש אומרים שרגלו של אביו היתה מונחת על התיבה),

נחת לגביהון, אמר לון לא יכילית מייתיתה לכוון, אמרין, דלמא דהוא בעי פריטין טובן, אסקינינה למאתים, אסקינינה לאלף, (אמרו שמא התחרט ומבקש יותר שכר העלו שכרו לאלף זוז),

כיון דאיתיעיר אביו מן שינתיה, סלק ואייתיתה להון, בעו מיתן ליה כדפסקו לה לאחריא, ולא קביל, (כשהתעורר אביו בא להביא להם האבן, וביקשו לשלם שכרו כפי שקבעו בסוף ולא קיבל), אמר, מה אנא מזבנא לכוון איקרא דאבהתי בפריטין (אמכור את כבודו של אבי בכסף)

איני נהנה מכיבוד אבותיי כלום, מה פרע לו הקב"ה שכר אמר רבי יוסי בי רבי בון, בו בלילה ילדה פרתו אדומה ושקלו לו ישראל משקלה זהב, ושקלוה,

מבואר א"כ שלימוד גודל מצוות כיבוד אב ואם למידיים מאותו גוי אשקלוני, דמא בן נתינה,

וכי גודל מצוות כיבוד אב ואם למידיים מגוי אשקלוני אלא צ"ל שהלימוד מאבן החושן של בנימין

איתא בגמרא (קידושין ל:) תנו רבנן שלשה שותפין הן באדם, הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו, בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני. ואיתא בגמרא (נדה ל"א ע"א), רוח ונשמה הוא חלק הקב"ה, והגוף הוא חלק אב ואם ע"כ.

הכבוד הגדול לאב ואם כשאין רמה שולטת בחלקם

והנה כאשר אדם הולך לבית עולמו, נוטל הקב"ה את הנשמה שהיא חלקו, אבל הגוף שהוא חלק אביו ואמו, הולך למקום עפר רמה ותולעה. אך, בצדיק גמור שאין רמה שולטת בגופו שהוא החלק של אביו ואמו, אין לך כיבוד אב ואם גדול מזה, שחלקם נותר שלם ללא רמה ותולעה,

איתא בגמרא (בבא בתרא דף יז ע"א) שבעה לא שלט בהן רמה ותולעה, ואלו הן: אברהם, יצחק ויעקב, משה, אהרן ומרים, ובנימין בן יעקב. איתא במדרש (תצוה כ"ח כ') ישפה אבנו של בנימין, ע"כ,